INFERNO canto XI° campobassano

Da 'ngoppa n'auta sagliuta ch'eva fattë dë cantunë e sagliocchë missë attuornë, arrëvammë 'n cima, andò lë cchiù crudë penë stipa: da la puzza che cchiù fortë da u funnë féta, cë rëparammë arrètë a nu cupiérchië dë na grossa tomba, andò vëdivë scritta chë diceva: " Anastasië, papë guarda u qualë lëvattë Fotinë dë la rètta vija". << Cummiénë scégnë chianë, 'ccusì ci abbituamë a la puzza, a pochë a pochë; e po' 'ncë në štarà cchiù bësuognë>>. 'Ccusì dicèttë u maestrë e ijë : << truovë cacchéccosa>> dëcivë << pë nn' pèrdë tiémpë inutilmentë>> e issë: << vidë ch'a chéssë già ci avèa pënzatë. Figlië mijë, mmiéz'a 'štë prétë>>, 'ncuminciattë a dicë << štannë tre cërchiëtiéllë scalatë, cumm'a chillë chë vidë là 'ngoppë. Tuttë so' chinë dë spirëtë malëdittë: ma quannë, po' può vëdérlë meglië, capiscë cummë e pëcché štannë là missë. (v.21)D'ogne malë, udiàtë da u cielë, o 'gnuria, o kë la forza o ku raggirë l'omë chë rëcévë. Ma datësë ca ogne 'mbruoglië fa malë e dispiacë a Ddijë, perciò stanne sottë truffaturë, e cchiù dë dulorë so' gravatë. Dë lë viulèntë u primë ciérchië è intérë, ma datësë ca zë fa forza a tre përzonë, lorë so' spartitë diverzamentë in tre gironë. A Ddijë, a sé stéssë e a u prossëmë zë fa forza; dichë: a lorë, a lë cosë lorë, comë chiaramentë sëntarrajë. Morta e feritë dulurusë. (v.34)a prossëmë zë dannë, a furtë, a ruìnë, incendië e rapinë, pë cuië omicidië e ogni malë chë feriscë: guastaturë e brijantë,turmièntënë a u gironë primë. Pó avé l'omë la mana viulenta pë issë stéssë e pë la robba so'; e però, a u secondë gironë è giuštë che zë në pèntë, purë se nën lë sèrvë; qualsiasi privazionë du munnë vuostrë: juochë, sfruscë dë ricchezzë, e chiagnë purë se avess'avutë èssë cuntiéntë. Zë pó fa viulènza a la Divinità (v.40)negannëlë nëll'anëma e astumannëla e dësprëzzanë la natura e la sua buntà, e perciò u minorë gironë marchia ku ségnë suë Sodoma e Caorsë* e chi, dësprëzzannë Ddijë ku corë, sparla.

La frodë, pë la qualë ogne cusciénza uffènnë,

l'ómë la po' usà vèrzë chi zë fida, e a quillë che 'nté fërucia. Quist'utëmë modë purë acchiappa, sultantë u sëntëmiéntë ch'è dë natura, pë cui a u secondë ciérchië z'annida l'ipocrisia, la lusinga e chi affattura, fauzità, mariulizia e chi zë vénnë bbénë sacrë, ruffianë e barattierë e sumigliantë puccaturë. Pë l'autë modë quill'amorë zë scorda (v.61)chë fa la natura, e quillë z'assommë po', kë quillë che la fedë specialë créa; pë cui, a u ciérchië cchiù pëccërillë, addò sta u puntë dëll'univerzë che 'ngopp'a Ditë sta, chiunquë là rešta in éternë e zë cunsuma>>. E ijë: << Maestrë, assai chiarë è u raggiunamentë tuë, e assai buonë distinguë 'stu sprufunnë e chillë ca cë so' mannatë. Ma dimmë, chillë dë la paluda zozza, chë tira viéntë e che so' vattutë da la chióva e chë zë scornënë tra lorë kë lénghë arrutatë, pëcché nën stannë purë lorë entr'a la città ruènta punitë, se Ddijë lë te' a nnirë? E se nën lë te', pëcché štannë 'n quillë modë?>> E issë a me:<< Pëcché svijë tantë>> dicèttë, << u penziérë tuë da chélla che solitamentë penza? Oppurë la mènta tua mira diversamentë? Nën t'arrëcuordë 'llë parolë che l'Etëca* tua tratta buonë dë lë tre leggë che u cielë cundannë: 'nsufferenza, malizia e la pazza bestialità? E comë la 'nsufferenza uffènnë ménë Ddijë e ména péna, quindë, mèrëta? Së tu rëfliéttë buonë 'šta sëntènza (v.85)e tiènë a mentë chi so' chillë chë stannë forë a fa la pënëtènza, vëdarrai buonë pëcché da 'štë puccaturë so' sëparatë e pëcché chë ména rajà la divina justizia lë tratta>>. << O solë chë sanë ogni vëduta turbata, tu m'accuntiéntë quannë lë dubbië mijë rësuolvë, che, nën ménë du sapé, dubbëtà m'è gratë. Ancora nu pochë arrétë turnamë>>, dëcivë ijë,<< laddò dëcistë che l'usura uffènnë la divina buntà, e sciuoglië u nurrëchë>>. << Filosofia >> më dicèttë << a chi la 'ntènnë spiéghë, e no sulë na partë, cummë natura la vija piglia da la mèntë 'e Ddijë e da l'arta sua; e se tu la Fisica tua buonë spièghë, truvarraië, dopë poca pagënë,

che l'arta voštra chélla štessa vija

piglia, cummë a u mastrë fa u dëscipulë:

'ccusì cummë se l'arta voštra, fussë nëpota a Ddijë. (v.105)

Dë 'stë ddu'*, se tu rëcuordë buonë
dë Genësë u principië, cummiénë
a la genta 'mpustà la vita e u prugressë;
e pëcché l'usuraië auta vija séguë,
pë sua natura e pë suë seguacë
dësprèzza, po', l'autë carëcannëlë dë pénë.

Ma siguëmë oramai ca gërà më piacë;
pëcché lë Piscë guizzënë pë 'ngopp'a l'orizzontë
e u Carrë tuttë 'ngoppa u Corë* sta,
e cchiù annantë scégnë la via>>.

Note⊕1) * (Cahorse Francia)

(2) * Eteca (Etica) si riferisce ad Aristotele che indica nella sua opera, alla quale Dante si è ispirato per la conformazione di questa parte dell'Inferno, dice che tre cose sono da fuggire: la malizia, l'incontinenza e la bestialità.

Nota: (3)* natura e arte (natura e lavoro) sono i due elementi in cuil'uomo deve fondare la sua vita e il progredire e non l'usura e altro malaffare.

* (Core) verso Nord-Est da dove spira il Maestrale.

INFERNO canto XI° in campobassano (ugodugo.it)